

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง การอธิบายความหมายของคำศัพท์จากโคลงโลกนิติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง โคลงโลกนิติข้อคิดสอนใจ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง คำศัพท์น่ารู้คู่โคลงโลกนิติ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำศัพท์ หมายถึง คำยากที่ต้องแปลความหมาย และทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ซึ่งในการเรียนรู้เรื่อง โคลงโลกนิติ นั้น จำเป็นที่ต้องแปลความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏ เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้อ่านได้อย่างรวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย

ที่มาของโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติ เชื่อกันว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยนักปราชญ์ในสมัยนั้นได้คัดเลือกหาคาถาสุภาสิตที่เป็นภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ปรากฏในคัมภีร์ต่าง ๆ เช่น คัมภีร์โลกนิติ, คัมภีร์ธรรมনীติ, หิโตปเทศ, ธรรมบท และพระไตรปิฎก เป็นต้น ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ในปี พ.ศ. ๒๓๗๔ และมีดำริให้จารึกวิชาการสาขาต่าง ๆ ไว้บนแผ่นศิลาที่ประดับไว้ตามเสาหรือกำแพงพระวิหาร

ในการนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอกรมขุนเดชอดิศร (ต่อมาได้ดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร) ทรงชำระโคลงโลกนิติของเก่าให้ประณีตไพเราะยิ่งขึ้น เพื่อจารึกไว้ในคราวเดียวกัน

โคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติ (อ่านว่า โคลง - โลก - กะ - นิด) คำว่า “กะ” ออกเสียงอะกึ่งเสียง เป็นวรรณคดีอีกเรื่องที่คุณคนไทยรู้จักกันดี มีที่มาจากสุภาสิตโบราณ ต่อมาได้นำมาแต่งเป็นบทประพันธ์ เพื่อให้เป็นคติสอนใจแก่คนทั่วไป

โคลงโลกนิติ จัดเป็นวรรณคดีคำสอน มุ่งหมายให้เป็นเครื่องเตือนสติแก่ผู้อ่าน และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีเนื้อหาสาระสำคัญกล่าวถึงความป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งความเป็นไปของโลก ถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา เช่น ธรรมชาติของมนุษย์ คุณค่าของความรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ แนวทางการดำเนินชีวิตเรื่อง เช่น การเลือกคบคน การวางตัวในสังคม เป็นต้น

จุดประสงค์ในการแต่ง

โคลงโลกนิติ เป็นโคลงสุภาพขัดเกาแก่ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแนะแนวทางการปฏิบัติตนในสังคม สอนให้คนในสังคมเป็นคนดี มีข้อคิดคติเตือนใจในการดำเนินชีวิต

ลักษณะเนื้อหาของโคลงโลกนิติ

เนื้อหาในโคลงโลกนิติมุ่งแสดงความจริงของโลกและสัจธรรมของชีวิต เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้เท่าทันต่อโลกและเข้าใจในความเป็นไปของชีวิต พร้อมเป็นแม่แบบเพื่อให้ผู้อ่านได้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องดีงามสืบไป โคลงโลกนิติมีความไพเราะเหมาะสมทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหาปรัชญาสาระ และคุณค่าทางวรรณคดี

การอธิบายความหมายของคำศัพท์ในบทเรียน

การอ่านโคลงโลกนิติ จำเป็นที่จะต้องรู้จักคำศัพท์และทราบความหมายของคำศัพท์ เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่อ่าน ซึ่งคำศัพท์ในบทเรียนนั้น มีทั้งคำที่มีความหมายโดยตรงและโดยนัย ผู้อ่านจะต้องใช้บริบทในการเข้าใจความหมาย จึงจะช่วยให้อ่านเรื่องได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทำให้เข้าใจความหมายของบทหรือกรองที่อ่านได้ และเกิดความซาบซึ้งประทับใจยิ่งขึ้น

การอธิบายความหมายของคำศัพท์ สามารถค้นหาความหมายของคำได้จาก ดังนี้

๑. เปิดพจนานุกรม เพราะในพจนานุกรมจะมีความหมายของคำศัพท์
๒. เปิดคู่อภิธานศัพท์ท้ายหนังสือเรียน
๓. สังเกตบริบทของคำ ประโยค และข้อความจากเรื่องที่อ่าน

ตัวอย่าง การอธิบายความหมายของคำศัพท์

นาคีมีพิษเพียง	สุริโย
เลื้อยบ่ทำเดโช	เข้มซ้ำ
พิษน้อยหยิ่งโยโส	แมลงป่อง
ชูแต่หางเองอ้า	อวดอ้างฤทธิ์

จากการอ่านโคลงโลกนิติบทข้างต้น จะต้องแปลความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏ เพื่อให้เข้าใจความหมายของเรื่อง โดยสามารถค้นหาคำศัพท์จากเรื่องได้ ดังนี้

- คำศัพท์ที่ได้
๑. นาคี หมายถึง งูใหญ่มีหงอน เป็นสัตว์ในนิยาย หรือ นาค (พญานาค)
 ๒. สุริโย หมายถึง พระอาทิตย์
 ๓. เดโช หมายถึง อำนาจ
 ๔. โยโส หมายถึง เย่อหยิ่ง เพราะถือตัวว่าตนเหนือกว่า มาจากคำว่า โยโส เช่น หยิ่งโยโส, โยโสโอหัง
 ๕. ฤทธิ์ หมายถึง อำนาจ บ้างก็ใช้คำว่า ฤทธิ
 ๖. แมลงป่อง หมายถึง แมงป่อง

คำที่มีความหมายโดยนัย (เชิงเปรียบเทียบ)

๑. นาคี หมายถึง ผู้มีอำนาจ
๒. แมลงป่อง หมายถึง คนหยิ่งโยโส